

Jurister, som blev forfattere

Af HAKON STANGERUP*)

1.

Handelshøjskolens rektor, professor *Jan Kobbernagel*, er jurist — og humanist. En ofte forekommende, sympatisk legering. Hans særlige interesse er litteraturen; fra den tidlige ungdom har han været en af de gode læsere, og han er forblevet sin yndlingskunst tro. Derfor er han i dag grundigt forankret i klassisk digtning og veloplagt orienteret i moderne.

Har han selv forsøgt sig som digter? Det vides ikke, men det har han vel, for der er jo en periode i litterært begejstrede menneskers liv — som regel gymnasieårene — hvor de mand af hus producerer litteratur, fornemmeligst det, som Poul Møller — altså digteren, ikke finansministeren — kaldte: »våde rim«. Hvis Jan Kobbernagel, som menneskehedens flertal, har været genegen til den slags syssel, så har han i hvert fald klogeligt skjult det for omverdenen. Men det står nok til troende, at en poetisk raptus ikke har været ham fremmed.

På denne baggrund — hans dokumenterede interesse for den skønne litteratur og hans mulige bidrag til den — kunne det måske mere ham at læse de følgende blade, på hvilke er forsøgt en opregning af de jurister, som ikke blot holdt af at læse, men selv bidrog til litteraturen. Jurister, som blev professionelle forfattere.

Her trænger et definitionsproblem sig på. Hvad er en jurist, og hvad er en professionel forfatter? Med en jurist mener vi i vort emnes sammenhæng et menneske, som har absolveret en juridisk eksamen ved et dansk universitet, altså enten en cand. jur. eller en exam. jur. Det er ikke nogen åndfuld forklaring, men den er til at arbejde med. Hvis vi skulle operere med mennesker, der havde studeret jura uden at gennemføre studiet, ville vor opgave være uoverkommelig. Der er næsten ikke den digter eller litterat, i hvis biografi man ikke kan finde ordene: »studerede nogle år jura«. Dem lader vi altså fare og samler os om dem, der blev graduerede jurister — og de er, som man vil erfare af det kommende, mange flere, end man skulle tro.

*) Professor, dr. phil., Presseforskningsinstituttet, Handelshøjskolen i København.

Og så er der spørgsmålet om, hvad en professionel forfatter er for noget? Det er ikke en person, som er slumpet til at udgive en enkelt lille digtsamling eller en umoden roman. Den slags, som regel ungdomssynder, kan begås af den bedste, og er også blevet begået af store jurister, men ønskes senere nåderigt glemt, og her er vi jo ikke ude på at genere nogen — allermindst Jan Kobbarnagels juridiske kolleger i for- og nutid. Med en professionel forfatter mener vi da en skribent, som for alvor har helliget sig et forfatterskab over en længere periode, hvad enten dette forfatterskab har sigtet mod det fin-litterære eller mod det folkeligt-litterære — distinktionen er forøvrigt svær at opretholde.

Og så beder vi dem da træde an, disse jurister, som blev forfattere, til Jan Kobbarnagels ære.

2.

Det er til at begynde med overmåde ærgerligt, at den, der måske ville have prydet forsamlingen mest, ikke kan hidkaldes. Det er ingen ringere end *Ludvig Holberg*. Om hans rang som digter behøver vi ikke at disputere. Men heller ikke om hans plads blandt Tvillingerigerne Danmark og Norges jurister. Holbergs *Moralske Kierne* eller *Introduction til Naturens og Folke-Rettens Kundskab* fra 1716 er det første moderne juridiske værk på dansk og forblev et århundrede igennem for generationer en populær introduktionsbog i en verdslig videnskab. At det samtidig er den bedste indfaldsport til Holbergs digteriske univers har fornylig F. J. Billeskov Jansen påpeget i sin tolv-bindes udgave af Holbergs skrifter. Her har vi altså en stor digter og en stor jurist i samme person. Men — ak, han må vige for vort ubønhørlige kriterium for en jurist: Holberg kom til universitetet, før den juridiske eksamen blev indført i 1736 — og er altså ikke jurist i vor bemærkelse af ordet.

Det hjælper os heller ikke, at der i det frygtindgydende, kanoniske værk, som hedder *Candidati og Examinati juris*, redigeret af A. Falk-Jensen og Hjort-Nielsen, og til hvilket vi naturligvis har måttet hælde vort hoved, ikke desto mindre findes en *Ludvig Holberg*, som blev exam. jur. 1777, for det er ikke den rigtige, men efter opgivende en søn af en forvalter hos baron Holberg, der tillod at han fik nådigherrens navn ved dåben. Den forkerte Ludvig Holberg havde visse kunstneriske aspirationer og forsøgte sig uden held som skuespiller, hvorefter han blev stempler og forseglingsbetjent i Bergen og sluttede som toldkasserer i Horsens. Rigtignok en jurist — men han skrev ikke noget, og vi kan altså heller ikke bruge denne, den store Holbergs navne og protegé.

3.

Vi skal lidt højere op i 1700-tallet, før vi møder den førte jurist, som blev forfatter. Og straks mindes vi om, at vi befinder os i Tvillingerigerne Danmark-Norge, hvis eneste universitet var det københavnske. Her måtte såvel danske som norske og islændinge aflægge eksamen, hvis de ville være jurister. I 1755 blev den unge nordmand *Niels Krog Bredal* exam. jur. ved Københavns universitet. Året efter skrev han den første originale danske operatext, opfordret af den italienske syngemester Sarti, der ville skabe en dansk opera. Den hed *Gram og Signe* og havde lånt sit stof fra Saxo. Bredal arbejdede med flere musikdramatiske tekster, men 1757 blev han viceborgmester og 1761 borgmester i Trondhjem. Han bevarede stillingen til 1770, så kunne han ikke undvære teatret længere. Han slog sig ned i København og skrev den lyriske tragi-komedie *Tronfølgen i Sidon*, der i 1771 og adskillige år efter var en af Det kgl. Theaters solide succes'er. Det er ikke noget levende arbejde, men fortjenstfuldt set i tidens situation, det hjalp med til at føre det danske teater videre, og det indbragte sin forfatter stillingen som meddirektør for Det kgl. Theater 1771—72. Han tog energisk fat, bestilte blandt andet arbejder hos Johannes Ewald, og alt så lyst ud, indtil en anden litterat og senere jurist blandede sig i sagerne.

Det var *Peder Rosenstand-Goiske*, som nitten år gammel startede Danmarks første teaterkritiske blad *Den dramatiske Journal* og dermed grundlagde den danske teaterkritik. I første nummer af sit tidsskrift for han i benene på Bredal og levnedde ikke *Tronfølgen i Sidon* ære for en halvskilling. Bredal blev harmfuld og skrev en een-akter, som han kaldte *Den dramatiske Journal*, den blev opført på teatret, og den skåner rigtignok ikke kritikeren, *Hr. Journal*, som er en af hovedpersonerne. Premiereaftenen blev en af de berømteste i dansk teaterhistorie, studenterne på den ene side og officererne på den anden udkæmpede et formeligt slag. Spektaklerne inspirerede Johannes Ewald til den satiriske komedie *De brutale Klappere*. Stakkels Bredal måtte forlade sin stilling som teaterchef. Rosenstand-Goiskes tidsskrift blev også kun af kortere varighed. Han lukkede det og begyndte at læse jura. 1775 blev han exam. jur. og 1783 cand. jur. Der stod stadig respekt om hans kritiske indsats. Allerede 1780 blev han censor ved teatret og var 1786—92 et af teaterdirektionens medlemmer. Efter hans død udgav C. Molbech hans måske interessanteste arbejde: *Kritiske Efterretninger*, skarpe og originale skuespillerkarakteristikker.

Det er i det hele taget teatret og skuespillet, som i 1700-tallet har fristet de fleste jurister — og skabt de betydeligste kunstneriske resultater. 1771 blev *Enevold de Falsen* cand. jur. og fik en strålende juridisk karriere, der

placerede ham i stillinger, hvorfra han øvede historisk dåd. Han begyndte som kopist i danske kancelli, kom 1777 som assessor til overhofretten i Christiania, 1789 blev han lagmand i Finmarken, 1791 assessor i Højesteret, 1802 justitiarius i Akershus Stifts overret og 1807 medlem af den provisoriske regeringskomité for Norge. Han følte sig som nordmand og var i nødsårene under Napoleonskrigene en handlekraftig og energisk fremmer af Norges interesser og af norsk næringsliv. Han skrev i sine yngre dage en række skuespil, er faktisk grundlæggeren af det danske, borgerlige drama. Hans betydeligste arbejde, som gjorde lykke, er syngestykket *Dragedukken* fra 1797 med velskårne figurer og sangbare viser, på en morsom måde forener det punchesoldenes hygge med et pust af revolutionsårenes frihedspatos.

Falsens *Dragedukken* er et interessant bidrag til den danske litteratur i 1700-tallet, men det har ikke en betydningsfuldhed og en karat som skuespillet *Gulddaasen*, der et par år tidligere havde premiere på Det kgl. Theater. Det er skrevet af *Christian Olufsen*, som blev exam. jur. 1783. To år senere blev han landmåler, 1788 regimentskvartermester og auditor, senere lærer ved det Classenske Agerbrugs Institut og 1815 professor ordinarius i statsøkonomi ved Københavns Universitet, 1825 blev han assessor i konsistorium. Han skrev en række dramatiske arbejder, men op over dem hæver sig *Gulddaasen*, af kendere kaldt den bedste danske komedie siden Holberg. Det er en veldrejet historie af engelsk type med vittige replikker og udmærkede figurer; det har kunnet spilles indtil den dag i dag. Fra sin juridiske praksis har C. Olufsen hentet stof til komediens bedste figur: prokurator *Faldsmaal*, hvem mangel på dagens mønt driver ud i særdeles vidtløftige juridiske arrangementer. Han er en af de første af den danske litteraturs mange nidskildringer af sagføreren — og en af de festligste.

Vender vi os fra skuespillets dyrkere til forbrugere af andre litterære genrer, møder vi i 1700-tallet først de to brødre *Peder Kofod* og *Peder Magnus Trojel*. Begge blev cand. jur. 1773 og var livligt litterært engagerede. De var medstiftere af Det danske Litteraturselskab, der fik så stor en betydning for Ewald, i 1770-erne skrev de bidske satiriske oder, bl.a. *Ode til Dumheden* og *Ode til min Skrædder*, der blev meget beundret af de samtidige. *Peder Kofod Trojel* ernærede sig som sagfører, *Peder Magnus Trojel* var en meget benyttet juridisk manuduktør. Han var forøvrigt før han blev jurist theolog, tog theologisk embedseksamen 1762. Ja, han skrev en retshistorisk disputats 1764, næsten ti år før han blev cand. jur. — en rangforordning, der nok vil forbavse vore dages jurister.

I århundredets sidste trediedel finder vi to nordmænd og en islænding, Hans kongelige danske Majestæts undersætter, der ligesom deres jurist-

kolleger brødrene Trojel først og fremmest interesserede sig for verset og dets brug. *Andreas Bull* var student fra Trondhjem og blev 1774 exam. jur. i København, senere blev han sorenskriver i Strinda og 1789 politimester i Christiania. Han skrev naturbeskrivende digte og burschikose viser, af hvilke nogle endnu synges i muntert studenter-lag. Betydeligere var han dog nok som økonomisk forfatter, han var en af de første, som forstod, hvad skovbruget betød for Norge. *Gerhard Faye* var student fra Bergen og blev exam. jur. 1790, havde da allerede markeret sig som digter med lyriske bidrag til tidsskriftet *Minerva*. Der stod en strid i hans indre mellem digteren og juristen. Straks efter sin eksamen brændte han sine manuskripter og blev forvalter på et gods på Falster. Han var en fremragende administrator og udnævntes 1805 til amtmand over Thisted amt, en stilling han beklædte i 38 år, efterhånden en elsket og æret patriark på egnen. 1822—23 samlede han i fire bind sine *Litteraire Arbejder*, som på en morsom måde viser bestræbelser på at smelte oplysningstidens og romantikkens æstetik sammen. Værket indeholder et skræk-romantisk skuespil og som det betydeligste en række lyriske digte: *Kiærminderne*.

Islændingen *Magnús Stephensen* blev cand. jur. ved Københavns Universitet 1788, men allerede før sin eksamen havde han været anvendt af regeringen for at løse opgaver i Island. Efter eksamen vendte han tilbage til sit fødeland og avancerede til de højeste stillinger. Han var sin tids mest indflydelsesrige islandske embedsmand, forøvrigt disputerede han for den juridiske doktorgrad 1819. Han var opdraget i rationalismens tidsalder og førte dens tanker og genrer til Islands litteratur, skrev lange, belærende rationalistiske digte, »forbedrede«, som man gjorde den gang, den islandske salmebog, og indledte sig i vældige fejder med den folkelige digter Jón Thorlaksson, hvis nidviser om ham og parodier på hans værker nok har holdt sig mere levende end originalerne.

De jurister fra 1700-tallet, som vi indtil nu har mødt på digteriske veje, har uden undtagelse søgt at gøre sig gældende i den »rigtige«, den fornemme del af skønlitteraturen, lige meget hvilken genre, de har valgt at dyrke. Men til allersidst i århundredet træffer vi på en jurist, der som den første i en række, der skulle vise sig at blive lang, bevidst dyrkede underholdnings-litteraturen. Om en sådan var der før ham knap nok tale, men netop 1700-tallet blev gennembrudsårhundredet for en ny genre i litteraturen: romanen, og det viste sig, at den egnede sig til at blive dyrket såvel på et højere litterært plan som på et lavere underholdende. Og det blev ydermere til fulde dokumenteret, at der hos stadig stigende læserskarer var behov for den underholdende roman. Det var den, *Emanuel Balling* helligede sine kræfter — og mange af dem. Han blev student fra Frederiks-

borg 1790 og cand. jur. 1795. Hans juridiske løbebane var af de jævne. 1796 blev han kopist i danske kancelli, 1800 underkancellist i tredje departement, 1802 kancellisekretær, 1803 kancellist og 1805 fik han sin afsked. Det mest bemærkelsesværdige ved hans levnedsløb var, at han 1795—96 udgav Kjøbenhavns Aftenpost. Han havde allerede før den tid skrevet en række borgerligt-didaktiske romaner, og nu fandt han på at fylde sit blad med nogle flere. Han blev på den måde den, der indførte føljetonromanen i Danmark. Han fortæller selv, at han arbejdede som andre og større føljetonromanforfattere senere gjorde det: han skrev det næste kapitel i sidste øjeblik, lige før sætteren skulle have manuskriptet. Han arbejdede altså ikke anderledes end Alexandre Dumas og den unge Johannes V. Jensen. Det blev i alt til en halv snes underholdningsromaner, hvoraf nogle forblev i Kjøbenhavns Aftenpost og andre genopstod som bøger. Ingen af dem kan læses i dag. Men Emanuel Balling havde som den første jurist, der blev forfatter, demonstreret, at der var penge at tjene i underholdningsbranchen.

4.

I november måned 1802 begyndte Henrik Steffens sine forelæsninger over Indledning til det filosofiske Studium på Elers Kollegium. De blev et tilløbsstykke, som også trak jurister til sig. Ved den ildfulde forelæser fødder sad blandt andre de tre unge juridiske studerende Adam Oehlschlæger, Bjarni Thorarensen og Frederik Christian Sibbern. Oehlschlæger opgav studierne, ikke mindst fordi Steffens havde givet ham mod til at stole på sit digteriske talent, men Thorarensen blev juridisk kandidat 1806 og Sibbern 1810, og begge har blivende plads i litteraturen.

Bjarni Thorarensen fik en smuk juridisk karriere, der førte ham fra lavere poster i de danske regeringskontorer til høje stillinger i Island: assessor i Islands landsoverret, sysselmand og sluttelig amtmand over Islands nordre og østre amt. Det er ganske morsomt at tænke på, at han sad i samme auditorium som stud. jur. Adam Oehlschlæger, for han blev som han digterisk vakt af Steffens og indtager i den islandske litteratur den samme stilling som Oehlschlæger i den danske: den første store og elskede romantiker; ja, mange kaldte ham »Islands Oehlschlæger«. Han oversatte bl.a. Ossian til islandsk. Hans originale lyrik er lige betydningsfuld, når han skriver om naturen, som når han lader sig inspirere af elskoven, men som et islandsk fjeld rejser sig over hans øvrige produktion hans mindesange, en islandsk litterær specialitet, der går tilbage til selveste Egill Skallagrímsson, med hvem Bjarni Thorarensen tør måle sig.

Den tredje af de juridiske studenter, som hørte Steffens, blev hverken begejstret eller inspireret af filosoffen. Han syntes ikke, han var rigtig klog og overværede kun een af forelæsningerne. Senere fik han et langt varmere forhold til Steffens og skrev beundrende om ham. *Sibbern* tog sig god tid med studierne, også fordi han var optaget andetsteds. Det var filosofien og litteraturen, som interesserede ham. Han ernærede sig ved at manuducere sine juridiske med-studerende, men samtidig besvarede han og vandt guldmedalje for ikke mindre end tre prisopgaver, alle i filosofi. Og allerede året efter sin juridiske embedseksamen disputerede han for den filosofiske doktorgrad med en afhandling om Retslærens filosofiske Principper. To år senere blev han professor i filosofi ved universitetet og indledte sit lange virke. Blandt danske filosoffer er han en af de mest særpregede, hvorom man blandt andet kan læse i juristen Jens Himmelstrups filosofiske disputats »Sibbern« fra 1934. Men det er digteren Sibbern og ikke filosoffen, der interesserer os. Sibbern stod Oehlschlæger-Ørstedkredsen nær og forelskede sig i Oehlschlægers skønne søster Sophie, der var gift med den store jurist Anders Sandøe Ørsted. Over denne ulykkelige kærlighedshistorie skrev Sibbern en lille roman i smag med Goethes Den unge Werthers Lidelser. Den hedder Efterladte Breve af Gabrielis. Den blev skrevet tæt på oplevelserne i 1813—14, men Sibbern udsendte den først 1826. Det er en troværdig og nydelig skildring af en dansk Werther, meget ung og meget bedrøvet. 1850 fortsatte Sibbern romanen med en anden del: Ud af Gabrielis' Breve til og fra Hjemmet. Her møder vi den modne Gabrielis, som har overvundet sin ulykkelige kærlighed og nydeligt fremlægger sin mandige og muntre livsfilosofi. Gabrielis-romanerne er en klassiker i den danske litteratur. Mindre betydelig, men ganske kurios, er en fremtidsroman, som Sibbern skrev på sine ældre dage. Den hedder Meddelelser af Indholdet af et Skrift fra Aaret 2135 og er sammen med Holbergs Niels Kliims underjordiske Rejse de betydeligste danske bidrag til den europæiske utopi-litteratur. Det var altså ikke af lyst Sibbern blev jurist. Det har heller næppe været indre trang, som fik *Chr. Wilster* til at tage juridisk embedseksamen 1816 kun tyve år gammel — og da han ydermere blev snydt for en kopistplads, som var ham lovet, vendte han sig mod digtningen og æstetikken. Han tog senere både theologisk embedseksamen og blev magister. Han var med til at stifte Studenterforeningen 1820, blev 1822 adjunkt ved Sorø Akademi og 1828 lektor i Græsk og Engelsk. De fleste af hans digte er glemt i dag, men han er dog forfatter til kønne evergreens som: Hvor Bølgen larmer højt fra Sky, det kernefulde digt om Holberg: Før var der knap skrevet på Dansk en Bog og det uopslidelige oplæsningsnummer: En Bondeknøs, der hedte Hans (frit efter

Gellert). En blivende indsats gjorde han med sine to storartede oversættelser af Iliaden og Odysseen, der ikke er blevet sat i skyggen af senere, mere tekst-tro fordanskninger.

Vi skal helt frem til 1820-erne, før vi igen møder jurister, der blev digtere, men da rigtignok to betydelige. Det er studenterkammeraterne P. V. Jacobsen og Henrik Hertz. De blev studenter samme år — 1817 — men var ikke lige rappe til at tage eksamen. *P. V. Jacobsen* blev cand. jur. 1820 og samme år volontør i Dansk Kancelli, hvorfra han gennem andre juridiske stillinger i civilforvaltningen avancerede til assessor i Landsover- samt Hof- og Stadsretten for endelig at blive kommitteret i Rentekammeret og »virkelig Etatsraad«. P. V. Jacobsen var en lærd arkivgransker, der skrev kulturhistoriske afhandlinger. Som digter debuterede han med en ubetydelig een-akter på Det kgl. Theater og fik så i 1847 det mærkelige og betydelige skuespil *Trolddom* opført samme sted. Det er et realistisk-psykologisk drama, næsten naturalistisk, akkurat i det historiske og langt forud for sin tid i nådeløs objektiv analyse. Teknisk er det overlegent gennemført. På samtiden virkede det ret uhyggeligt ved sin realisme. Eftertiden har vidst at vurdere det højt. P. V. Jacobsens *Trolddom* er på en måde en forløber for J. P. Jacobsens *Marie Grubbe*.

P. V. Jacobsen hørte altså til *Henrik Hertz'* intime vennekreds. Som studenter førte de sammen et frisk, sportsligt ungdomsliv, der uden tvivl styrkede den svagelige *Henrik Hertz'* sundhed. Men mens P. V. Jacobsen gjorde juridisk lynkarriere, gik det ikke så godt med vennens studier. *Hertz* havde helst læst theologi, men de religiøse brydninger i hans sind mellem jødisk og kristent gjorde, at han blufærdigt veg tilbage fra theologien og uden lyst læste jura, mens hans hu stod til æstetikken. Venerne begyndte at tvivle på, om han nogen sinde ville tage sig sammen og bestille noget med sit studium. Så ramte meddelelsen om, at den pige, han elskede, var blevet forlovet med en anden, ham som et stød. Han tog sig sammen, besvarede det juridiske prisspørgsmål for 1825 og fik 1826 universitetets guldmedalje for afhandlingen, der handlede om *Infamier*. Mens han var i stødet tog han alvorligt fat på eksamenslæsningen, P. V. Jacobsen manuicerede ham, og 1825 blev han endelig cand. jur. Hvad skulle han vælge nu: den sikre juridiske vej eller den usikre litterære? Han valgte den sidste og tog afsked med juraen i digtet *Lovens Tavler*. Næste år besvarede han og fik guldmedaljen for det æstetiske prisspørgsmål. Vejen var valgt — den vej, som er kantet af et af den danske litteraturs mest omfattende dramatiske forfatterskaber, mellem hvis produkter er en lang række klassikere. Vi behøver ikke at nævne dem.

Blandt jurister, der blev digtere, var *Henrik Hertz* indtil 1835 den betydeligste danske. Så blev han overfløjet af en juridisk kandidat fra dette år:

Frederik Paludan-Müller. Heller ikke han læste jura af lyst. Han holdt sit pensum om dagen og helligede aftenerne til poesien og selskabslivet. 1833 kom hans første store succes *Dandscrinden*, 1834 hans næste *Amor og Psyche*. Han var dagens mand, smigret og beundret, i det højeste københavnske bourgeois en ung løve, de samtidige kritikeres yndling. Det er imponerende, at han, udsat for så megen litterær og selskabelig succes, fik stunder til eksamenslæsning, men den allerede berømte digter gjorde en slutspurt og blev cand. jur. 1835. Han drømte ikke om at anvende sin eksamen til noget. Han var jo allerede smukt på vej som poet. Og han skulle komme langt videre. Paludan-Müller er vel nok den danske jurist, der er nået længst i litteraturen. Ingen før og ingen efter kan måle sig med Adam Homos digter.

Selv om han altså heller ikke kan det, så er den næste jurist-digter vi møder: *Hans Egede Schack* ikke at regne for en småmand i den danske litteratur. Han har skrevet en af dens berømteste romaner. I studentertidene ernærede han sig som juridisk manuduktør. Han blev cand. jur. 1844. 1848 deltog han som frivillig med hæder i den slesvigske krig og avancerede til underofficer. Samme år blev han medlem af den grundlovgivende rigsforsamling, af folketinget var han medlem 1852—53. 1854 blev han sekretær i Landstinget, fra 1856 og til sin tidlige død i 1859 var han tillige sekretær hos konseilspræsidenten. Hans Egede Schack er forfatteren af »den ene bog«, men den er rigtignok ikke nogen ungdomssynd, det er den store klassiker *Phantasterne*, hvis berømmelse og betydningsfuldhed afstedkommer stadig nye udgaver og stadig mere omfattende litteraturhistoriske behandlinger. En desværre ufuldført roman *Sandhed med Modification* er også blevet udgivet flere gange.

Med *Phantasterne* står vi på grænsen til Det moderne Gennembrud, Schacks roman er en af dette gennembruds forberedere og forløbere. Men inden vi forlader den ældre litteratur må vi nævne to jurister fra romantismens dage, som fortsætter linjen fra Balling og dyrker litteraturen industrielt. *Theodor Vilhelm Kierstrup Rumohr* blev cand. jur. 1832, senere kopist i Københavns magistrat, protokolfører i kriminal- og politiretskommissionen for Haderslev amt, 1851 tingskriver i Gram herred og var 1853—64 herredsfoged i Haderslev herred. Han var en snurrig herre, blev gode venner med grevinde Danner, en slags rådgiver, og ledsagede hende på en rejse til Palæstina. Under pseudonymet P. P. (det skal udlægges: pro patria) skrev han en lang række tykke historiske romaner, han kalder dem »Historiske Billeder« eller »Fædrelandshistoriske Malerier«, han skrev bl.a. den slags murstensromaner om Tordenskjold, Christian den IV, Grevens Fejde, Niels Juul o.s.v. De er aldeles forskrækkelige at blade i. Men de blev best-sellere ikke blot herhjemme men i tyske oversættelser.

Hvis Rumohr var flittig, så var *Adolph Frederik v. d. Recke* overmenneskeligt flittig. I et par tiår var han hovedleverandør især til second-theatrene af originale vaudeviller, oversættelser, bearbejdelser, viser og meget mere. Han kan minde om Fr. Ricard, der spillede samme rolle i vort århundredes begyndelse. Recke blev cand. jur. 1844 og avancerede i marine-ministeriet fra volontør til fuldmægtig. De sidste ti år af sit liv var han direktør for Kjøbenhavns Sommertivoli. Han har skrevet en halv snes originale vaudeviller, andre i samarbejde med Poul Chievitz og P. Holst. Han har oversat eller bearbejdet eller begge dele mere end halvtreds skuespil, som blev opført for flertallets vedkommende på Casino og Folketheatret, men også Det kgl. Theater benyttede ham. Blandt hans oversættelser er skuespil af Scribe, Sardou og Octave Feuillet. Han leverede også gerne og prompte en vise, de bedste af dem samlede han i bogen Viser af -h -e, nogle af dem blev sat i musik af Horneman og H. C. Lumbye. Hans lyriske talent spænder fra »Kongernes Konge« til »Julia, Julia Hopsasa!«.

5.

Der går mere end tyve år, før en jurist i Danmark igen blev professionel forfatter. Det var *Vilh. Topsøe*, som blev cand. jur. 1865. Han udnyttede aldrig sin eksamen, var digter og journalist både før og efter at han blev kandidat. Som chefredaktør for Dagbladet spillede han en vigtig rolle — forøvrigt også bag kulisserne — i Højres politik. Hans forhold til Brandesianismen er et spændende kapitel i Det moderne Gennembruds historie. Som digter var han på de nyes hold, som politiker på de gamles. Han skrev den første naturalistiske roman i dansk litteratur: Jason med det gyldne Skind, den udkom et år før Jacobsens Marie Grubbe. Den hører ligesom hans anden store roman Nutidsbilleder til de levende klassikere. Topsøe kan jurister godt være stolte af, når de disputerer med digtere.

I 1870-erne slår to jurister sig på forfatteriet — og begge med folkelig succes. Den ene af dem, *Sophus Bauditz* blev en af vore allermest populære forfattere, der beholdt sit tag i brede læserskarer helt op i vor egen tid. Bauditz blev kandidat 1875 og samme år assistent i Ordenskapitlet, tre år senere blev han assistent i Højesteret, og 1896 fik han det embede, som han beklædte længst og med megen myndighed: han blev skoledirektør i København, først for de private skoler, siden også for de offentlige. Han debuterede 1873 med en novellesamling og slog afgørende igennem med succesbogen Historier fra Skovridergaarden, der så sent som 1950 kom i sin trettende udgave. I rask rækkefølge fulgte andre succes-bøger: Krøniker fra Garnisonsbyen, Hjortholm — oversat til en række sprog og både drama-

tiseret og filmet — Jul i Skovridergaarden o.s.v. Hans samlede værker kom i flere udgaver. Hans bøger er hyggelige og muntre; jægere, godsejere og embedsmænd møblerer dem, handlingen er altid spændende og veldrejet, tendensen borgerligt konservativ. Bauditz blev en velhavende mand på sine bøger. Han kunne håndværket.

Isted Møller, der blev cand. jur. 1878 og som fra 1881 var overretssagfører i København, nåede at skrive femten romaner foruden et historisk drama. Det er hverdagshistorier, kredsende omkring familien, også ganske hyggelige, men konkurrere med Bauditz kunne Isted Møller ikke. Hans største succes var romanen Hugo Stilling, der minder om en senere borgerlig populær forfatters nu også ganske glemte romaner: Poul Levins.

Mellem firsernes jurister møder vi også en række forfattere, som forstod at tjene penge på underholdningslitteraturen. Den dygtigste af dem var nok *Edgard Høyer*, som blev cand. jur. 1883 og var overretssagfører i København fra 1886 til 1926, kun afbrudt af et par år, da han var direktør for Casino. Han var lige så flittig i Thalias tjeneste som Recke. Også han har oversat og bearbejdet mere end halvtreds skuespil, der blev opført såvel på Det kgl. Theater som — især — på privatteatrene. Hans originale produktion løber op til næsten et skuespil om året fra begyndelsen af halvfemserne til begyndelsen af tyverne. Han kunne dreje det borgerlige lystspil som senere Carl Gandrup og Svend Rindom og indhøstede en række succes'er. Hans mest vellykkede folkekomedie var Tante Cramers Testamente, der blev filmatiseret så sent som 1941.

F. Sødring blev cand. jur. året efter Høyer og assistent i Finansministeriet 1886, hvor han var kontorchef fra 1905 til 1926. Som ung skrev han en diger selvbiografisk roman i to bind: De fjerne Stemmer. Den er ganske glemt. Senere blev han fast leverandør af librettoer til Pantomimeteatrets forestillinger og udgav sin moder, den store skuespillerinde Julie Sødrings, erindringer med forord af Holger Gabrielsen og noter af Elisabeth Hude. *Albert Gnudtzmann* var kandidat fra 1888 og nogle få år assistent i finansministeriet, før han ganske helligede sig journalistik og forfatter-skab. Han var bl.a. i tre år redaktør af Vort Land — sammen med økonomien L. V. Birck. Han skrev en halv snes komedier og revuer, tolv underholdningsromaner og arbejdede også flittigt som skuespil-oversætter. Hans største succes var den i flere årtier uopslidelige folkekomedie Gutter ombord!, som han skrev sammen med en anden forfatter-jurist Fr. Ricard. En tredje ad firsernes underholdningsforfattere var *Jens Petersen*, cand. jur. 1884 og nogle år overretssagfører i København. Han forfattede et par cenarioer og et skuespil, der hed Stamherren, men er først og fremmest kendt, fordi han arbejdede sammen med Gustav Wied og med denne skrev

komedierne Første Violin og Atalanta eller naar Piger har Penge, der blev opført henholdsvis på Folketheatret og Dagmartheatret.

I 1887 blev to unge venner juridiske kandidater. De havde studeret sammen, men først og fremmest var de knyttet til hinanden i fælles interesse for litteraturen, som de skulle tjene et langt liv igennem. Den ene var *Niels Møller*, der fra 1888 til sin afsked i 1922 var ansat i Statsanstalten for Livsforsikring, fra 1917 som kontorchef. Niels Møllers lyrik, hans betydeligste digteriske indsats, er formstreng og båret af en illusionsfri, mandig etos. Som oversætter har han præsteret det ypperlige ved at fordanske en række af verdenslitteraturens berømteste og sværest tilgængelige værker. Niels Møller var en lærd litteraturhistoriker med en enestående belæsthed, på dette grundlag skrev han sin store Verdenslitteraturen i tre bind, en næsten overmenneskelig præstation af en enkelt mand, den dag i dag en bog, som søges for sine fine analyser, ikke mindst af græsk og engelsk digtning, der stod hans hjerte nærmest. Vennen *Valdemar Vedel* tør vi nævne i vort emnes sammenhæng, skønt han kun skrev een roman, *Stavnsbaand*. Til gengæld var han intimt knyttet til halvfemsernes digtere, tiårets betydeligste kritiker, og blev en af vore største litteraturhistorikere. Vedel vandt 1888 universitetets guldmedalje for en filosofisk-juridisk afhandling: At udvikle Forholdet mellem Ret og Moral, året efter blev han dr. phil. på afhandlingen *Studier over Guldalderen i dansk Digtning* og dermed begyndte hans meget omfattende litteraturhistoriske forfatter-skab, hvis hovedværker skildrer den europæiske litteratur fra middelalderen til den franske klassicisme. Juraen vendte Vedel ikke tilbage til, men tjente dog sit brød som assistent i Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet fra 1891 til 1896. 1895 blev han docent og 1911 professor i almindelig litteraturhistorie ved Københavns Universitet.

Mellem halvfemsernes mange forfatter-jurister møder der os tre veritable skrivekugler. *Erich Erichsen* blev exam. jur. 1890, var en halv snes år sagfører i jyske købstæder, en tid journalist, så gik han ind i politiet og fungerede som politifuldmægtig, de sidste tyve år i Haderslev. Han har udgivet mere end fyrretyve bøger, flertallet romaner, som med en vis tæft for, hvad der var oppe i dagen, griber et emne og udnytter det i en letløbende, ofte spændende handling. Erichsen var en populær forfatter, en slags bedre Morten Korch. Hans største succes var romanen *Den tavse Dansker*, om en dansksindet nordslesvigskers oplevelser under den første verdenskrig. Den kom i ikke mindre end 27 oplag! I dag er Erich Erichsen glemt.

Det er derimod ikke baron *Palle Rosenkrantz*, hvis kriminalromaner har fået en renaissance de allersidste år, og i hvis uhyre omfattende forfatter-skab der også er andre levende bøger at finde. Palle Rosenkrantz blev

cand. jur. 1891 og havde forskellige juridiske stillinger, før han helt helligede sig forfatterskabet: herredsfuldmægtig, sagførerfuldmægtig, ekspeditionssekretær i K. T. A. S., 1909 overretssagfører. Rosenkrantz' bøger løber op imod de hundrede. Han skrev skuespil, håndbøger — blandt andre: Prokuratorerne i Danmark I—II — men først og fremmest romaner, romaner af alle slags: historiske romaner, aktuelle romaner, debatromaner, herregårdshistorier, hyggeromaner, kriminalromaner. Samtidig oversatte og bearbejdede han skuespil i mængder og skrev selv en lang række til de folkelige scener. Intet i litteraturen var ham fremmed. Hans juridiske uddannelse og hans praktiske kendskab til dansk retsvæsen har givet ham stof til romaner og skuespil, hvori han angriber datidens retspleje eller debatterer retslige problemer; han hadede uret og vilkårlighed, der var et mandfolk og en idealist gemt inden i ham. På sine juridiske erfaringer trak han også, da han skrev sine kriminalromaner, hvormed han indførte kriminalromanen i dansk litteratur. Hans berømteste kriminalroman er *Hvad Skovsøen gemte*, de bedste er nok *Mordet i Vestermarie* og *Det tredje Skud*. Palle Rosenkrantz er i dag en kriminalroman-klassiker, hvis bøger altså stadig trykkes op. Men også de bedste af hans historiske romaner har holdt sig og vil sikkert få deres time igen. Palle Rosenkrantz forener, når arbejdet lykkes bedst for ham, fortrinlige underholdende kvaliteter med sikker psykologi, en bidsk humor grænsende til kavallermæssig kynisme og — når han har givet sig tid — sproglig kraft og marv.

Den tredje af halvfemsernes skrivekugler fortsætter linjen fra Recke og Edgard Høyer. Det er *Fr. Ricard*, som blev kandidat 1895, virkede i forsikringsselskaber en halv snes år, blev overretssagfører 1910, birkedommer på Læsø for at slutte sin karriere som dommer i Vestre Landsret 1919—31. Han var storleverandør af farcer, revuer, komedier o.l. til secondteatrene; for Nørrebro Theater var han en årrække en slags husdigter, der enten selv eller i samarbejde med andre underholdningsdramatikere (Gnudtzmann, Anton Melbye, Axel Breidahl m. fl.) sørgede for fulde huse. Hans største talent kom til udfoldelse i hans talrige viser, indlagt i skuespillene eller skrevet separat til revyerne, vittige, ofte ord-ekvilibristiske, bidske eller let synftige. En række af Frederik Jensens »store« viser var skrevet af Fr. Ricard.

Blandt juristerne fra halvfemserne, som blev underholdningsforfattere, var også *Johannes Dam*, cand. jur. 1893. Han benyttede aldrig sin eksamen, var professionel journalist og forfatter. Hans yndlingsgenre var operetten, som han leverede i massevis til teatrene, i deres sange kom hans betydelige verificatoriske talent til udfoldelse. Som bearbejder og oversætter af udenlandske operetter var han i sin tid næsten ene mand på scenen,

leverede mere end halvtreds arbejder. I dag mindes han for sine fine oversættelser fra italiensk: Michelangelos sonetter, Dantes *Nyt Liv*. *Jens Pedersen*, som blev exam. jur. 1896, fungerede heller aldrig som jurist, men var journalist og instruktør, en overgang sekretær for Lugué Poë i Paris. Han skrev et par romaner og bl.a. en bog om Palle Rosenkrantz og hans romaner.

Tre betydelige digtere er der mellem halvfemsernes skrivende jurister. *Henri Nathansen* blev cand. jur. 1892, fungerede som dommerfuldmægtig og sagførerfuldmægtig og var 1897—1902 overretssagfører i København. Derefter udelukkende sceneinstruktør og forfatter. Hans store roman *Af Hugo Davids Liv* fortsætter Goldschmidt-linjen i den danske litteratur og er stadig af betydelig dokumentarisk interesse. Hans mesterstykke er skuespillet *Indenfor Murene*, der siden 1912 har været fast på Det kgl. Theaters repertoire og stadig vinder i yndest. I en TV-version blev det en overvældende succes i hele Skandinavien. Samme år som Henri Nathansen blev en af Islands senere store digtere, *Einar Benediktsson*, juridisk kandidat. Han var en kort tid prokurator ved Islands Landsoverret og 1904—07 sysselmand i Rangarvalla syssel. 42 år gammel tog han sin afsked for at samle sig om digtningen. En stor europæer og en ægte islænding mødes i Benediktssons magtfulde lyrik, der på een gang varsler om et teknikkens og naturvidenskabens fremtidsrige og vedkender sig de nationale litterære traditioner. Blandt Islands moderne digtere er han nok den mest beundrede. Nationen hædrede ham med statsbegravelse på Thingvellir. Med *Kai Hoffmann* slutter den lange række af digtende jurister fra halvfemserne. Han blev cand. jur. 1899, var et par år sagførerfuldmægtig og fra 1903, til han tog sin afsked 1923, først assistent og siden fuldmægtig i Københavns Kriminal- og Politiret og i Finansministeriets 1. revisionsdepartement. Hans ellers så nydelige og formsikre lyrik læses næppe meget mere. Han har udgivet talrige digtsamlinger, men kun et af hans digte er blevet en klassiker, med melodi af Carl Nielsen en af vore oftest sungne sange: *Den danske Sang er en ung, blond Pige*.

6.

36 jurister, af dem der blev kandidater mellem den juridiske eksamens indførelse i 1736 og året 1900, tør vi kalde professionelle forfattere. I vort eget århundrede synes lysten til at dyrke litteraturen at være taget af. Ganske vist kan vi kun regne med tres år mod eet-hundrede-tres, men produktionen af jurister er efter 1900 så overvældende meget større end antallet af jurister i de to foregående århundreder tilsammen, at tendensen

er bemærkelsesværdig. Og tilmed synes der at tegne sig en nedadgående kurve op gennem 1900-tallet. Blandt kandidaterne mellem 1900 og 1910 blev fem forfattere, blandt dem fra 1910 til 1920 ligeledes fem, blandt tyvernes cand. jur.'er atter fem, fra trediverne kommer kun to, fra fyrerne tre, fra halvtredserne to, og fra tresserne kun een. Nå — den poetiske raptus kan jo endnu nå at bemægtige sig juridiske kandidater fra tresserne . . .

Det nye sekel begyndte ellers godt, hvad vore affærer angår. År 1900 blev *Otto Rung* juridisk kandidat og samme år assistent i Københavns Kriminal- og Politiret, 1909 dens protokolfører, og fra 1919 til 1932 var han protokolfører i Højesteret. Med *Otto Rung* møder vi en forfatter, der er blevet direkte inspireret af sin juridiske gerning til at gribe pennen. Som protokolfører i Alberti-sagen lærte han en storsvindler at kende og fik en indsigt i forbrydermentalitet, som han måtte omsætte i noveller og romaner. Rigelige studier på samme psykologiske overdrev gjorde han også i sine år i politiretten. Derfra fik han det solide kendskab til de mange kriminelle eksistenser, som han indlægger i sine bøger. To af hans bedste novelle-samlinger hedder ligefrem *Syndere* og *Skalke og Skælme og Skurke*. Det er højtstående kriminelitteratur, skrevet af en mand, der forstår at sætte en handling op. En slags kriminalhistorie er også *Otto Rungs* bedste roman: *Paradisfuglen*. I sine erindringer: *Fra min Klunketid* — som har givet en hel periode navn — skildrer *Otto Rung* også retsvæsenet omkring århundredskiftet. Hans skønlitterære arbejder læses ikke meget mere, men de bedste af hans noveller skal nok holde sig som de mini-klassikere de er. Året efter *Otto Rung* blev *Einar Rousthøi* kandidat, han var en tid sagfører, et par år politifuldmægtig og 1921—28 i Københavns byret. Han var alsidigt kunstnerisk begavet, skrev, malede og komponerede. Som forfatter udsendte han fem underholdende romaner. Hans kendteste — og mest spændende — roman er *Hotel Paradis*, som kom i to udgaver og blev filmatiseret to gange, den sidste gang af *Flemming Lyng*e, den første gang med manuskript af ingen ringere end *Carl Th. Dreyer*.

Axel Valentiner blev kandidat 1905 og havde sin hovedgerning som filialbestyrer i Den private Laanbank i mere end tyve år. Som yngre skrev han folkelige skuespil, som ældre blev han en af vore første og mest produktive hørespilforfattere, 1933 vandt han førstepræmie ved Statsradiofonisens hørespilkonkurrence. Det var også hørespillet og radioen, som blev *Oluf Bangs* betydeligste arbejdsfelt. Han blev cand. jur. 1905, var nogle år sagførerfuldmægtig, senere assistent i ministeriet for offentlige arbejder, hvor han 1922 blev fuldmægtig. 1920—22 var han dommer i Københavns byret, 1928 tog han sin afsked fra ministeriet og var fra 1928 til 1953 konsulent og førsteinstruktør ved Statsradiofonien. Det er ikke for

meget sagt, at han var det danske hørespils egentlige grundlægger, med fin kunstnerisk forståelse, ikke mindst af skuespillerpsyken, instruerede han hundreder af hørespil og skrev selv mere end fyrretyve. Før og ved siden af sin radiovirksomhed skrev han borgerlige skuespil til teatrene. De er glemte, men med flere af dem gjorde han i sin tid lykke. I en roman: *Byen* lader han en dommer være en af hovedpersonerne. *Aage Lind*, som blev juridisk kandidat 1908, havde ikke samme held, hans skuespil blev aldrig opført, kun et hørespil, sine vers udsendte han enten som privattryk eller i nitide småoplag, efter nogle få år som fuldmægtig i private og offentlige virksomheder forlod han juridisk virksomhed og købte gården Skrodhøj.

Den første af juristerne fra 1910-erne, som vedkommer os, er *Henning Koch*. Han blev cand. jur. 1910, næste år assistent i Københavns Magistrat og avancerede til direktør for Københavns Torvevæsen. Han har skrevet en fin lille roman: *Drengen* og producerede i stumfilmens dage en lang række filmmanuskripter. *Poul Knudsen* tog juridisk embedseksamen 1916, var en kort overgang protokolfører ved Københavns Kriminal- og Politiret, 1919—26 sekretær ved Københavns Byret; 1928 blev han knyttet til Nordisk Film, og i en hård og vanskelig periode, fra 1942 til 1945, var han attaché ved det danske generalkonsulat i Hamborg. Poul Knudsen har skrevet talløse film, han medvirkede bl.a. ved udarbejdelsen af manuskriptet til Carl Th. Dreyers *Vredens Dag*, men derudover var det musikdramatiske hans hovedinteresse, han har skrevet *Scaramouch* med musik af Sibelius, en opera over Selma Lagerlöfs *Kejseren af Portugalien*, et skuespil: *Les quatre diables* over Herman Bangs berømte lille roman, en roman, det originale skuespil *Skygger i Spejlet* og talrige andre arbejder; også som teaterkritiker og redaktør af teatertidsskrifter gjorde han sig gældende.

Den betydeligste af juristerne fra 1910-erne, som blev forfattere, var Sven Clausen, kandidat fra 1917, en kort tid dommerfuldmægtig og så ansat i Kreditkassen for Husejere i København, hvor han 1949 blev kasserer, 1950 udnævntes han til professor i retsvidenskab ved Københavns Universitet. Hans juridiske forfatterskab er omfattende, han modtog 1930 Det Anders Sandøe Ørstedeske prisedalje-legats guldmedalje for en afhandling: *Om negotiable Papirer*, og disputerede 1934 for den juridiske doktorgrad på en afhandling om Kreditforeningsforhold. Efter sin udnævnelse til professor udsendte han nogle bøger om statskundskab. Som forfatter debuterede han med bogen *Forensiske Skuespil*. »Forensiske« betyder: retslige — hvis nogen ikke skulle vide det. Det betydeligste arbejde blandt disse første skuespil er *Vore egne Mandariner*. Senere kom bl.a.

Bureauslaven, Paladsrevolutionen, Nævningen og Eumeniderne. Hans skuespilproduktion er snævert knyttet til juridiske og retfærds-problemer, båret af stringent logik og en ironisk-spotsk formuleret medfølelse med ofrene for det, som man med et modeord kalder for »systemet«. Hans mest levende arbejde er dog nok den lille spøgefulde een-akter Kivfuglen, en af Det kgl. Theaters durable succes'er, som sigter mere på det almenmenneskelige i et ægteskabsforhold end mod debat. En håndbog i Skuespillets Teknik skrev Sven Clausen også og var desuden en ivrig debattør og kronikør med særlig interesse for nordiske og demokratiske principspørgsmål. Sven Clausen fik en ideologisk modpol i *Knud Nordentoft*, der gik ind for autoritære synspunkter og ikke kom så godt fra det. Han blev cand. jur. 1919 og virkede som sagfører først i en række provinsbyer og fra 1941 i København. 1948 fik han en dom på otte års fængsel og fradømtes retten til at udøve sagførervirksomhed i ti år. Nordentoft har skrevet en voluminøs selvbiografisk roman i tre bind: *Jørgen Laasbys Barndom*, der ikke er uinteressant, og som er kommet i to udgaver, senere romanen *Thomas Troesagers Fejl*. Også digte har han udgivet, og 1940 havde han premiere på Frederiksberg Theater med skuespillet *Æblet og Ormen*. Den sidste af jurist-forfatterne fra 1910-erne er *Wilfred Christensen*, kandidat fra 1919, landsretssagfører i København fra 1926, tillige medhjælper for statsadvokaterne ved Østre Landsret fra 1933. For ham som for Axel Valentiner og Oluf Bang blev hørespillet mediet, han nåede ikke at se noget af sine arbejder opført på scenen, men Statsradiofonien udsendte en lang række af hans hørespil, et af dem: *Forellen* blev senere filmatiseret af Flemming Lyng.

Den første jurist-forfatter fra 1920-erne er *Svend Lund-Andersen*, cand. jur. fra 1922, ti år ansat i justitsministeriet og så dommer, først i Østre Landsret og fra 1947 i Kalundborg. Han har skrevet en række bøger om juridiske problemer i almenmenneskelig belysning, som skønlitterær forfatter dyrkede han skuespillet og nåede et par gange at få stykker opført. 1920-ernes betydeligste digter blandt juristerne blev *Hans Kirk*, cand. jur. 1922 og derefter i to år ansat som sekretær i Københavns Magistrats fjerde afdeling. Fra 1925 var han fri forfatter og journalist, først ved Sophus Clausens blad *Lolland-Falsters Folketidende*, derefter ved *Socialdemokraten* og fra 1934 og til sin død ved *Arbejderbladet*, senere *Land og Folk*. Som journalist og kommentator var han et langt liv igennem en af det danske kommunistpartis mest trofaste tilhængere og største støtter. Hans højtstående skønlitterære forfatterskab rummer blandt andet den nu klassiske roman *Fiskerne*, det betydeligste danske bidrag til den kollektive roman. Gode bøger findes også i hans øvrige produktion, sammen med

Fiskerne må nok nævnes den i al sin usentimentalitet bevægende erindringsbog *Skyggespil*. Året efter Hans Kirk blev *Asger Frydenlund* kandidat, næste år sekretær ved Københavns Byret og fra 1938 underfoged. Han har fra slutningen af halvtredserne udgivet nogle romaner og en del novellesamlinger, der som visse af Otto Rungs bygger på de erfaringer, han har høstet under sit praktiske juridiske virke. Hans speciale er jævne folk på kanten af eller ude over kanten til det kriminelle. Han har megen menneskeforstand og en robust, humorfyldt fremstillingsform.

Knud Bruun-Rasmussen blev cand. jur. i hælene på Frydenlund og Kirk: 1924, men brugte aldrig sin embedseksamen i direkte juridisk virksomhed. Han er en af litteraturens grå eminencer, dem man sjældent bemærker, men hvis betydning er stor. Han redigerede et par år *Juristen*, senere *Politivennen* og tidsskriftet *Politiet*. Men vigtigere var det, at han i sin ungdom var medstifter af og redaktør af *Klinte*, de unge debutanters organ. Her udfoldede han sine evner som talentspejder og fødselshjælper for vordende digtere, en virksomhed, han har fortsat til denne dag som forlagskonsulent, fra 1929 ved *Nyt Nordisk Forlag*, i hvis bestyrelse han nu har sæde. Mange betydelige danske forfattere har han hjulpet i vej og ført frem til solide positioner. Hans eget forfatterskab spænder fra faglige håndbøger til romaner, noveller, poetisk-snusfornuftige hverdagsbetragtninger og digte, af hvilke ikke mindst de fra tyvernes begyndelse har både tidsatmosfære og bærekraft.

Vi har indtil nu set danske jurister udfolde sig i næsten alle litteraturens genrer — undtagen som børnebogsforfattere. Men naturligvis måtte før eller siden en jurist også underlægge sig den genre. Det blev *Harry Bendixen*, cand. jur. 1928, både før og efter sin eksamen journalist og udelukkende journalist. Han begyndte som en meget læst sportsreporter og sluttede som chefredaktør for *B.T.*, til hvis eksplosive oplagsfremgang han i høj grad medvirkede. *Harry Bendixen* skrev fra 1936 og fremefter en halv snes sportsromaner for ungdommen, de blev i deres tid pæne salgssuccesser.

Efter 1930 begynder det, som sagt, at tynde ud i kredsen af forfatterjurister, men nogle er der da. *G. Scocozza* blev cand. jur. 1933 og har beklædt stillinger som sagførerfuldmægtig, dommerfuldmægtig og sekretær i civilforvaltningen, indtil han i 1966 blev retsassessor i Helsingør. Han har skrevet en række stilfærdigt-noble psykologiske romaner, hvoraf en: *Træet uden Frugt* blev præmieret i en nordisk romankonkurrence. *Scocozzas* eneste kollega blandt juristerne fra trediverne er *Knud Sønderby*, kandidat 1935. Han var som så mange andre og tidligere udelukkende journalist og forfatter før og efter sin eksamen, som han aldrig drømte om at udnytte i praksis eller teoretisk juridisk virksomhed. Hans romaner, hans skuespil og

hans essays om natur og hverdag står højt i den danske litteratur, han regnes blandt vore unge klassikere. Igen en, som juristerne kan være tilfredse med.

Fyrrernes tre musketerer når ikke disse højder. *Erling Norlev* blev cand. jur. 1945, var et år sekretær i Finansministeriet, så drev udlængsel og skrivelyst ham over i ikke-juridisk virksomhed, han har været Det danske Selskabs udsending i Skotland, producer i Fjernsynet, litteraturanmelder, fra 1955 er han bosat i USA og har siden været en overmåde produktiv kulturreporter derfra, især til Berlingske Aftenavis. Han har skrevet en bog om Statsstyrelsens Grænser og to romaner foruden nogle noveller. *Jens Louis Petersen*, kandidat fra 1947, kom via undervisningsministeriet og kulturministeriet som teatersekretær til Det kgl. Theater og er i dag administrator for Statens Teaterskole. Han har udsendt flere digtsamlinger, betydningsfuldt er hans arbejde som oversætter, dels af operatekster, sange og musicals — hans fordanskning af admiralens vise i Pinafore er et mesterstykke — dels af klassisk, ikke mindst italiensk lyrik til antologien Verdenslitteratur, udgivet af Alf Henriques m.fl., også i den findes rene perler af oversætterkunst. Den tredje mand fra fyrrerne er *Jens Lund-Andersen*, kandidat 1949 og landsretssagfører siden 1958. I litteraturen har han gjort sig gældende som kritiker i tidsskriftet Perspektiv og i Berlingske Aftenavis, gennem smukke oversættelser af Edith Södergran og med en række fine digtsamlinger.

Halvtredsernes to jurist-forfattere er begge kandidater fra 1952. *Poul Hoffmann* har været sagførerfuldmægtig og højskolelærer og en flittig oversætter. Han er forfatter til to store romanserier, *Moses* og *Korsfarerne*, begge i tre bind, og har derudover udsendt essays og betragtninger, der som hans romaner kredser om jødisk historie og problemer. *Bent William Rasmussen* blev efter sin eksamen knyttet til Hypotekbanken. Han har udsendt en række romaner og en novellesamling, der demonstrerer talent for den veldrejede handling og udstråler en maskulin humor af megen virkningsfuldhed.

Tressernes indtil nu eneste jurist, der har etableret sig som professionel forfatter, er, jeg beklager at måtte oplyse det (det vil sige: det gør jeg naturligvis ikke!) *Helle Stangerup*, der blev cand. jur. 1966 og fungerede et år som sekretær i Aktieselskabsregisteret. Hun debuterede 1967 med en kriminalroman og har siden skrevet tre til, de er alle kommet i flere oplag og i oversættelser på adskillige sprog.

Helle Stangerup er den eneste kvindelige jurist, som er blevet professionel forfatter. Til sine mange mandlige kollegers reverens for Jan Kobbarnagel følger hun sit kniks.